

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

Strategisk ramme 2022-2025 for Det Nationale Center for Fremmedsprog

Varighed og afrapportering

Den strategiske ramme for Det Nationale Center for Fremmedsprog (NCF) gælder fra 1. januar 2022 til 31. december 2025. Den strategiske ramme indeholder fire strategiske mål, som NCF i 2022 har planlagt at gennemføre i perioden frem til 2025. I den strategiske ramme fremhæves udvalgte større indsatser i perioden. Såvel NCF som Uddannelses- og Forskningsstyrelsen kan tage initiativ til i perioden for den strategiske ramme at justere målunderstøttende indsatser eller indikatorer. Ændringer forudsætter enighed mellem NCF og styrelsen.

NCF afleverer årligt en statusredegørelse for arbejdet med de strategiske mål og en handleplan for centerets arbejde i det kommende år. Statusredegørelsen skal indeholde en overordnet vurdering af arbejdet med målene og belyse de fastsatte indikatorers udvikling med data og beskrivende redegørelser. Statusredegørelsen skal endvidere indeholde en beskrivelse af gennemførte understøttende indsatser for målopfyldelse, der synliggør institutionens grundlag for at realisere målene. Handleplanen indeholder centerets konkrete indsatser under den strategiske rammes mål for det kommende år.

Målopfyldelse for hele perioden baseres på en samlet vurdering af udviklingen i de fastsatte indikatorer og en beskrivelse af de understøttende indsatser i kontrakt-perioden.

Den strategiske ramme og mål

Fremmedsprog giver adgang til en mangfoldighed af viden, kultur og historie, der åbner døre til forståelse af verden omkring os og af os selv. Danmark har derfor behov for en arbejdsstyrke, som behersker fremmedsprog på forskellige niveauer og til forskellige kontekster, da sprog og kulturforståelse er et væsentligt grundlag for indsigt, indflydelse, vækst og velstand. Sprogkompetencer har således stor betydning for Danmarks samarbejde med omverdenen. Sprog er en afgørende forudsætning for samarbejde på tværs af lande om vigtige internationale dagsordener på både nordisk, europæisk og globalt niveau.

Det fremgår af fremmedsprogstrategien, at centeret bl.a. har til opgave at:

- formidle resultater og viden fra forsknings-, forsøgs- og udviklingsarbejde,
- gennemføre kvalitetsudviklingstiltag inden for fagdidaktik og understøtte initiativer og samarbejder, der fremmer elevers og studerendes sprogkundskaber og lyst til at lære sprog,
- i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, udvikle modeller for, hvordan studerende kan udvikle sprog som tillægskompetence på de videregående uddannelser,
- understøtte videndeling samt fremme kendskabet til relevante tiltag, der skal styrke elevers og studerendes sprogkundskaber på tværs af uddannelsessystemet,
- opbygge stærke samarbejder mellem relevante institutioner kommunalt og regionalt,
- i samarbejde med professionshøjskolerne og den øvrige sektor, understøtte professionsudvikling blandt sprogundervisere via netværksdannelse, faglige arrangementer mv., samt
- fungere som et ressourcecenter, der kan inddrages f.eks. i forbindelse med reformer i uddannelsessystemet.

Missionen for NCFE er at fremme fremmedsprog, så flere får yderligere og bedre fremmedsprogskompetencer, og sproguddannelserne er fagligt stærke og relevante.

Ambitionen for NCFE er at være med til at skabe et mere sammenhængende og innovativt uddannelseslandskab inden for uddannelser og undervisning i fremmedsprog samt undervisning og uddannelser, der indeholder fremmedsprog f.eks. som tillægskompetencer. NCFE ønsker at være med til at ændre diskursen i en retning, der anerkender sprogkompetencer som attraktive og relevante kompetencer. NCFE har en ambition om at blive en permanent videnorganisation, som kan formidle viden til praksis samt bidrage med viden, der kan danne grundlag for organisatoriske og politiske beslutninger inden for området.

Fremmedsprogsområdet er komplekst med mange vægtige interessenter. Kun ved at arbejde bredt og på mange fronter er det lykkedes NCFE at blive anerkendt som en central institution, der bidrager positivt til at styrke fremmedsprogområdet. NCFE vil facilitere kontakter og samarbejder med centrale interessenter i og uden for uddannelsessystemet, horisontalt såvel som vertikalt. NCFE vil udvide sit samarbejde med arbejdsmarkedets organisationer som DI og DE, organisationer der beskæftiger sig med skole og uddannelse, regioner, kommuner samt faglige foreninger inden for sprogområdet. NCFE vil også fortsat gennemføre og igangsætte større og mindre projekter, der bl.a. kan føre til fremtidig efteruddannelsesaktivitet. NCFE vil også i fremtiden indgå konstruktivt i debatten om fremmedsprogskompetencer og følge det igangsatte arbejde med fremmedsprog som tillægskompetence.

NCFE er og skal være den institution, der uafhængigt kan kaste et samlet blik på fremmedsprogsområdet og på et fagligt grundlag bidrage til et øget vidensfundament, der kan styrke fremmedsprogområdet og gøre det mere attraktivt.

NCFE vil i perioden 2022-2025 arbejde med følgende strategiske mål, der er baseret på *Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet*:

1. Flere elever skal være motiverede for at vælge sprog, både på gymnasiet og på de videregående uddannelser
2. Der er behov for mere viden om god sprogundervisning, uddannelserne skal være af høj kvalitet og relevante
3. Flere skal kombinere deres kernefaglighed med stærke sprogkompetencer
4. Sammenhængen mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og fremmedsproguddannelsernes udbud skal styrkes, og der skal være sprogundervisere til hele Danmark

Strategisk mål 1

Flere elever skal være motiverede for at vælge sprog, både på gymnasiet og på de videregående uddannelser

NCFF vil bidrage til, at flere elever og studerende bliver motiverede for at vælge fremmedsprog. NCFF vil derfor øge viden om de barrierer, som elever og studerende oplever i forhold til at vælge fremmedsprog og i samarbejde med interessenter søge at omsætte den viden til konkrete løsninger. NCFF vil generelt bidrage til en mere positiv, nuanceret og informeret italesættelse af sprogfagene og fremmedsprogskompetencer.

Motivation og ambition for målet

I hele uddannelsessystemet er der udfordringer med elever og studerendes motivation og interesse for at vælge fremmedsprog, der ikke er engelsk. I gymnasiet har der f.eks. været et stort fald i antallet af elever, som vælger tre eller flere moderne sprogfag. Samtidig fravælger mange elever i gymnasiet at hæve deres fortsættersprog med den konsekvens, at eleverne uanset studievalg får en pause i arbejdet med deres sprogkompetencer. På de videregående uddannelser har søgningen til sproguddannelser gennem en årrække været bekymrende lav. Den manglende interesse for at dygtiggøre sig inden for sprog kan få betydning for de unges karriereveje, og i sidste ende kan Danmark komme til at mangle fremmedsprogsundervisere samt sprog- og kulturkompetencer på det øvrige arbejdsmarked. En konservativ fremskrivning af lærerbestanden foretaget for NCFF peger på massive lærerdækningsproblemer inden for især tysk i grundskolen og fransk og tysk i ungdomsuddannelserne.

Der mangler nyere systematisk viden i en dansk kontekst om, hvorfor elever og studerende ikke tilvælger fremmedsprog. Samtidig er der behov for, at debatten om fremmedsprogskompetencers væsentlighed og anvendelighed mødes af et øget fokus på, at fremmedsprogskompetencer er fremmende for den enkeltes udsyn, indsigt og karriere – og dermed også til gavn for samfundet generelt.

Større målunderstøttende indsatser

NCFF vil øge viden om barrierer for tiltrækning til sprogfag og uddannelser med fremmedsprog på grundskole-, ungdomsuddannelses- og lederniveau. Analyserne vil kaste lys over, hvilke barrierer der eksisterer på hvilke niveauer for, at flere vælger at dygtiggøre sig inden for fremmedsprog. Analyserne vil kunne belyse motivationsaspekter. NCFF vil samtidig systematisk indsamle og bearbejde data fra andre interessenter, herunder universiteterne, samt fra eksisterende undersøgelser om, hvilke barrierer stakeholderne giver udtryk for.

NCFF vil gennemføre en strategisk indsats med at facilitere en fælles retning for at styrke tiltrækningen til fremmedsprogsområdet. I 2022 gennemfører NCFF analyser af barrierer for valg af fremmedsprog i grundskole- og ungdomsuddannelses- samt på lederniveau. Senere vil NCFF gennemføre tilsvarende analyse på det videregående uddannelsesområde. De første analyser vil blive præsenteret og diskuteret på en konference ultimo 2022, der skal bidrage til at synliggøre de barrierer elever i grundskole og gymnasier oplever ift. sprogundervisningen samt sætte fokus på/komme med forslag til, hvad der kan gøres for at

mindske disse. Yderligere vil arbejdet bidrage med et spor, der sætter fokus på organisatoriske og strukturelle barrierer og muligheder med henblik på at igangsætte diskussioner og eventuelle beslutninger både i praksis og i policy.

Den øgede viden vil danne baggrund for, hvordan NCFE fremadrettet vil arbejde strategisk med initiativer på området.

NCFE planlægger bl.a. at gennemføre følgende større målunderstøttende indsatser:

- En kvalitativ afdækning af barrierer for at vælge fremmedsprog i grundskole- og ungdomsuddannelses- samt barrierer set fra lederniveau.
- En elevkognitionsundersøgelse på gymnasieområdet via spørgeskema (uddelt af undervisere ifm. brug af NCFE's karrierelæringsmateriale) omhandlende elevers tænkning om fremmedsprog.
- En afdækning af forventninger til og barrierer for at vælge fremmedsprog samt årsager til frafald på de videregående uddannelsesniveauer.
- Formidling af forskning ift. motivation og tiltrækning.
- Formidling og omsætning af projektresultater inden for området.

Grundlag for vurdering af målopfyldelse

Målopfyldelsen baseres på en samlet vurdering af gennemførte understøttende aktiviteter samt udvikling i de fastsatte indikatorer:

1.1. Øget viden om de barrierer elever og studerende oplever i forhold til at vælge fremmedsprog og uddannelser med fremmedsprog

- Antal NCFE-producerede publikationer vedr. motivation og barrierer på alle niveauer af uddannelsessystemet, herunder barrierer set fra ledelsesniveau.
- Deltagernes udbytte af NCFE-konferencer.

1.2. Styrket positiv, nuanceret og informeret omtale af sprogfagene og fremmedsprogskompetencer

- Antal udgivelser, som er produceret eller initieret af NCFE, og som kan bidrage til en informeret debat.
- Deltageres vurdering af NCFE's bidrag til formidlingsindsatser (konferencer, foredrag etc.).

Strategisk mål 2

Der er behov for mere viden om god sprogundervisning, uddannelserne skal være af høj kvalitet og relevante

NCFF vil i samarbejde med interessenterne bidrage med viden til at skabe høj kvalitet og relevans i hele uddannelsessystemet. NCFF vil derfor arbejde for et mere sammenhængende undervisningsindhold på tværs af uddannelsesniveauer. NCFF vil som videncenter udbrede udviklings- og forskningsbaseret viden til undervisere og facilitere strategisk arbejde med fremmedsprog på flere niveauer.

Motivation og ambition for målet

Sprogundervisningen skal hænge sammen op gennem uddannelsessystemet og på tværs af sprog og niveauer. Samtidig skal aktører omkring fagene, f.eks. skoler, kommuner, gymnasier og videregående uddannelser samarbejde systematisk om sprogfagene, så der kan sikres en høj kvalitet. Dette gælder både indholdet i fagene (curriculum) og progressionen mellem de forskellige niveauer, men også strukturelle forhold, f.eks. ift. oprettelse af små hold m.v. Det manglende samarbejde og *samlede* blik på området har medført delvist uens sprog- og grammatiksyn og -praksisser på forskellige niveauer.

Der er behov for, at eksamensformer og indhold følger med den digitale udvikling og samtidig tilfører nye kommunikationsformer og nyt, autentisk, relevant materiale. Den digitale udvikling påvirker sprogundervisningen, på samme måde som lommeregneren påvirkede matematikfaget. Det er derfor nødvendigt, at alle interessenter, f.eks. kommuner, ledelser, og uddannelsesinstitutioner, øger deres strategiske arbejde med og samarbejde om sprogområdet. Lærere skal have adgang til og mulighed for at tilegne sig nyeste viden inden for fremmedsprogsdidaktikken, så alle elever kan blive støttet mest hensigtsmæssigt i deres sprogtilegnelse. Undersøgelser foretaget af NCFF viser, at lærerne oplever et stort behov for efter- og videreuddannelse inden for flere områder af fremmedsprogsdidaktikken, herunder ift. digitale kompetencer.

Større målunderstøttende indsats

NCFF vil gennemføre et større studie af progressions- og indholdssammenhængene i sprogundervisningen (curriculum). Centeret vil arbejde for, at Den Europæiske Referenceramme (CEFR) bliver mere kendt og mere anvendt, blandt andet ved at producere og distribuere en let tilgængelig miniudgave af CEFR Companion Volume. NCFF vil bidrage med øvrig viden inden for sprogsdidaktikken, blandt andet ved at samle op på og udbrede viden fra centrets IT-satsning.

NCFF vil facilitere strategisk samarbejde inden for fremmedsprogsområdet blandt andet ved at udbrede modeller for samarbejder til interessenter. NCFF vil også fortsætte med at facilitere netværk, eksempelvis kommunale/regionale netværk, netværk for fremmedsprogsundervisere ved videregående uddannelser, netværk for sprogfagsvejledere, netværk for fremmedsprogskoordinatorer og lærernetværk (praksisfællesskaber).

Via sin formidlingsplatform (*Spintype*) vil NCFF øge sin formidling af viden om god fremmedsprogsundervisning og udbyde inspirationsseminarer. Seminarerne er tænkt som mindre,

lokale, igangsættende, primært fagdidaktiske seminarer, der kan inspirere lærere til nytænkning.

På efter- og videreuddannelsesområdet vil NCFF gøre brug af og tilpasse tilbud om workshops og foredrag fra European Centre for Modern Languages (ECML). Samtidig vil NCFF nøje følge op på de efter- og videreuddannelsespotentialer, der kan udledes af de forskellige udviklingsprojekter. Det drejer sig f.eks. om potentialerne for efter- og videreuddannelse inden for områder som evaluering, sprogcoaching, it-fagdidaktik, funktionel grammatik og tillægskompetencer. NCFF vil fortsat understøtte mulighederne for formel opkvalificering af fremmedsproglærere, ved til stadighed at gøre opmærksom på de tilbud, der findes, at arbejde for yderligere tilbud i samarbejde med relevante aktører og at fortsætte drøftelsen og samarbejdet med ledelser, kommuner og regioner om relevante tilbud.

NCFF planlægger bl.a. at gennemføre følgende større målunderstøttende indsatser:

- En analyse af den faglige progression mellem uddannelsesniveauerne på fremmedsprogsområdet.
- En analyse af eksamensformer i forhold til deres understøttelse af læringsmål i undervisningen.
- En analyse af IT og curriculum i fremmedsprogsundervisning, i første omgang på grundskole og gymnasieniveau.
- En opsamling på erfaringer fra midlerne til et løft af fremmedsprog på læreruddannelsen og universiteterne.
- Udarbejdelse og udbredelse af miniudgave af CEFR.
- Centeret samarbejder med institutioner om fremmedsprogområdet bl.a. gennem netværk og har løbende dialog med skoleledere, rektorer, kommuner, regioner m.v.
- Centeret understøtter kommuners og institutioner strategiske arbejde med fremmedsprog.
- Centeret formidler forsknings- og udviklingsviden til undervisningsinstitutioner.
- Centeret understøtter udvikling af efter- og videreuddannelsesforløb.

Grundlag for vurdering af målopfyldelse

Målopfyldelsen baseres på en samlet vurdering af gennemførte understøttende aktiviteter samt udvikling i de fastsatte indikatorer:

2.1. Øget viden om progressions- og indholdssammenhænge i sprogundervisningen og udbredelse af forsknings- og udviklingsviden til lærere

- Bruges vurdering af kvalitet og relevans i NCFF's materiale.
- Interesse for dansksproget miniudgave af CEFR og relevant NCFF-materiale vedr. god sprogundervisning.

2.2. Styrket strategisk arbejde med fremmedsprog faciliteret af NCFF

- Deltagerens udbytte af NCFF-faciliterede netværk og NCFF-udbudte inspirationsseminarer og workshops.
- Antal deltagere i NCFF-faciliterede netværk og NCFF-udbudte inspirationsseminarer og workshops.

Strategisk mål 3

Flere skal kombinere deres kernefaglighed med stærke sprogkompetencer

NCCF vil bidrage med viden, der gør det muligt, at flere kombinerer deres kernefaglighed med sprogkompetencer. NCCF vil derfor arbejde for, at flere ser fremmedsprogskompetencer som et aktiv i et karrierespæktiv samt udbrede erfaringer med at styrke fremmedsprog som tillægskompetence.

Motivation og ambition for målet

Udbuddet af uddannelser inden for sprog og uddannelser med sprog er faldet betragteligt over de seneste 10-15 år. Dette har især begrænset udbuddet af kombinationsuddannelser, hvor sproglige kompetencer kombineres med en anden faglighed. Derudover er udbuddet af sprog og efter- og videreuddannelsestilbud inden for sprog begrænset og geografisk skævt. Udviklingen medfører, at de sprogkompetencer, som unge mennesker enten har eller tilegner sig gennem deres barn- og ungdom, går delvist tabt i voksenlivet.

Fremtidens arbejdsmarked er globalt, og adskillige undersøgelser peger på, at fremmedsprogskompetencer kan være karrierefremmende. Desuden har interesseorganisationer som DI gennem mange år efterspurgt medarbejdere med sprog som tillægskompetence. Forskning viser, at en større anerkendelse af den enkeltes sproglige ressourcer i den almene undervisning kan have et lærings- og integrationsfremmende perspektiv. Der er derfor god grund til fortsat at arbejde for et større og bredere udbud af fremmedsprogsuddannelser og en opfattelse af fremmedsprogskompetencer som en ressource både ift. karriereveje og læring.

Større målunderstøttende indsats

I det omfang det er muligt inden for rammerne, vil NCCF arbejde for et øget udbud af uddannelser med sprog som en delkompetence. NCCF vil derudover udvide og udbrede sine formidlingsindsatser inden for karrierelæringsperspektivet særligt ift. ungdomsuddannelsesniveaue.

NCCF vil følge, samle op på og udbrede de erfaringer, som de videregående uddannelsesinstitutioner drager ifm. den ekstrabevilling på 40 mio. kroner, som regeringen og Folketinget bevilgede ultimo 2021 til løft af tysk og fransk på de videregående uddannelser samt tiltag inden for tillægskompetence/dobbeltkompetence.

NCCF planlægger bl.a. at gennemføre følgende større målunderstøttende indsats:

- Opsamling på erfaringerne fra universiteternes arbejde med sprog som tillægskompetence.
- Formidling af fremmedsprogs brugbarhed og relevans som tillægskompetence for den enkelte og samfundet i forhold til læring og karriere, bl.a. gennem ordningen med fremmedsprogsambassadører.

Grundlag for vurdering af målopfyldelse

Målopfyldelsen baseres på en samlet vurdering af gennemførte understøttende aktiviteter samt udvikling i de fastsatte indikatorer:

3.1. Udbredelse af erfaringerne fra de videregående uddannelsesinstitutioners tiltag ifm. tillægskompetence

- Interesse for NCFF-modeller for undervisning og afprøvninger ift. sprog som tillægskompetence.
- Antal NCFF-faciliterede kurser/workshops om sprog som tillægskompetence.

3.2. Fortsat bidrag med viden om fremmedsprogskompetencer som ressource

- Interesse for NCFF's karrierelæringsmaterialer.
- Antal rekvireringer af NCFF's fremmedsprogsambassadører.
- Skolers vurdering af udbytte af fremmedsprogsambassadørbesøg.

Strategisk mål 4

Sammenhængen mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og fremmedsprogsuddannelsernes udbud skal styrkes, og der skal være sprogundervisere til hele Danmark

NCFF vil arbejde for at styrke sammenhængen mellem udbud og efterspørgsel på fremmedsprogsområdet i hele landet gennem øget viden samt udvikling og udbredelse af viden om løsninger. NCFF vil facilitere samarbejder og styrket dialog mellem professionshøjskolerne, universiteterne, aftagere og interessenter.

Motivation og ambition for målet

Analysen peger på kommende lærermangel særligt inden for tysk i grundskolen og på ungdomsuddannelserne samt fransk- og italiensk i ungdomsuddannelserne. Der er samtidig store geografiske forskelle i udbuddet – f.eks. ligger 88 pct. af alt franskudbud i folkeskolen på Sjælland. For at imødegå lærermangel skal de videregående uddannelser øge deres optag og uddanne flere lærere til både ungdomsuddannelserne og grundskolen. Frafaldet på sproguddannelserne er imidlertid højt, og der synes at være et mismatch mellem på den ene side sprogstuderendes forventninger og kompetencer og på den anden side sproguddannelserne og arbejdsmarkedets behov. En NCFF-analyse viser bl.a., at de kommende ungdomsuddannelseslærere oplever, at de mangler kompetencer inden for væsentlige områder som IT, feedback og vejledning. Søgningen til fremmedsprog som undervisningsfag på læreruddannelserne svarer ikke til behovet i folkeskolen, og der er ikke udbud i hele landet.

Større målunderstøttende indsatser

NCFF vil følge den geografiske fordeling og undersøge, hvorfor udvalgte kommuner ikke udbyder fransk i folkeskolerne. NCFF vil udvikle og fremme løsninger, der kan bidrage til at etablere fransk flere steder i landet.

NCFF vil sammen med professionshøjskolerne iværksætte en undersøgelse blandt lærerstuderende med fremmedsprog som undervisningsfag for at blive klogere på deres begrundelser for at vælge fremmedsprog og på deres forventninger til læreruddannelsen. NCFF vil gentage en tidligere undersøgelse, blandt sproglige kandidater på teoretisk pædagogikum og i samarbejde med universiteterne undersøge de studerendes begrundelser for at vælge fremmedsprog og deres forventninger til uddannelserne. Denne undersøgelse vil danne baggrund for øget dialog med universiteterne om sproguddannelserne og de faglige mindstekrav. NCFF vil søge at facilitere samarbejdet og dialogen mellem universiteterne og relevante aftagere. NCFF faciliterer samarbejder mellem professionshøjskolerne og universiteterne, dels gennem konkrete samarbejdsprojekter og dels gennem sprogfagsvejlederuddannelsen.

NCFF planlægger bl.a. at gennemføre følgende større målunderstøttende indsatser:

- Centeret indsamler viden om arbejdsmarkedets nuværende og fremtidige behov for fremmedsprogskompetencer
- En analyse af sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel, f.eks. for folkeskolelærere i fransk

- Facilitere samarbejder mellem professionshøjskoler og universiteter gennem konkrete samarbejdsprojekter og sprogfagsvejlederuddannelsen

Grundlag for vurdering af målopfyldelse

Målopfyldelsen baseres på en samlet vurdering af gennemførte understøttende aktiviteter samt udvikling i de fastsatte indikatorer:

- 4.1. Udbredelse af viden om sammenhængen mellem udbud af og efterspørgsel efter sproguddannelser
 - Interessenters vurdering af udbytte af samarbejder med NCFE om udbud af og efterspørgsel efter sproguddannelser.
 - Omfang af samarbejde mellem NCFE og interessenter uden for uddannelsessystemet.
- 4.2. Fortsat styrkelse af samarbejder mellem professionshøjskolerne og universiteterne
 - Deltageres vurdering af udbytte af NCFE-faciliterede samarbejder mellem professionshøjskoler og universiteter.